

El XIII Congrés de Conservació i Restauració de Béns Culturals celebrat a la Universitat de Lleida

El Consell Internacional de Museus, l'ICOM, va començar a l'any 1949 a organitzar cada tres anys unes reunions tècniques sobre la conservació d'obres d'art en diverses ciutats europees i americanes a través del seu Comitè de Conservació. Arran d'aquestes reunions, els professionals de la conservació i restauració de l'Estat espanyol van valorar l'interès que podia tenir seguir aquest exemple per intercanviar coneixements i experiències en un camp que començava a desenvolupar-se amb força a la península.

El primer congrés nacional de conservació i restauració de béns culturals es va fer a Sevilla l'any 1976 sota els auspicis de l'ICOM espanyol i, des de llavors, s'ha anat portant a terme bianualment en diferents ciutats espanyoles. En aquests anys, els congressos han estat el marc adequat on s'ha fet evident la lenta transformació que ha sofert el món de la conservació i restauració al nostre país. Una transformació caracteritzada, sobretot, per una evolució del col·lectiu cap a la professionalització i, també, per la creixent tendència a aconseguir una major rigorositat tècnica i científica en els tractaments aplicats sobre les peces.

En les darreres edicions, el congrés l'ha promogut l'Asociación de Congresos de Conservación y Restauración de Bienes Culturales. El congrés de l'any 2000, el que ha fet el número tretze, es va decidir portar-lo a terme a Lleida. El Laboratori d'Arqueologia de la Universitat de Lleida i el Museu de Lleida Diocesà i Comarcal van oferir la seva col·laboració a l'associació promotora dels congressos al Servei de Restauració de Béns Mobles de la Generalitat de Catalunya, que eren els encarregats de tirar endavant la reunió. Tant el personal del laboratori com el del museu van ser l'enllaç del congrés amb la ciutat i van estar treballant estretament amb els organitzadors.

Altres institucions lleidatanes com l'Ajuntament de Lleida i la Diputació de la província també han col·laborat en la realització del congrés. Així, la Diputació de Lleida finançarà en part l'edició d'un CD, on es recolliran totes les comunicacions presentades als tretze congressos fets fins ara. Aquest recull segur que serà una eina de consulta molt útil per als conservadors i restauradors de tot tipus de béns culturals.

Les sessions del tretzè congrés es van portar a terme del 18 al 22 d'octubre de 2000 a la sala d'actes de la Universitat de Lleida. La reunió es va inaugurar amb un acte a la Seu Vella que va comptar amb representants

de totes les institucions i entitats organitzadores i col·laboradores.

Després dels parlaments dels diferents representants, l'acte inaugural va continuar amb una interessant conferència sobre els estudis tècnics i el procés de restauració fets al tríptic de El Bosco *El Jardín de las delicias*. La conferència va ser impartida per Maite Dávila i Rocío Dávila, restauradores del Museu Nacional del Prado, i per Carmen Garrido, del gabinet científic del mateix museu.

La conferència sobre el tractament del conegut tríptic de El Bosco va ser un excel·lent preàmbul de les sessions que es van desenvolupar durant els tres dies del congrés. A més, gràcies a la generositat del Museu Nacional del Prado i del Servei Territorial de Cultura de la Generalitat de Catalunya a Lleida, els dies de la reunió va ser possible visitar als locals d'aquest servei territorial l'exposició amb què el treball de restauració del tríptic es va donar a conèixer durant l'estiu al museu de Madrid.

La tretzena edició del congrés nacional de conservació i restauració ha estat un èxit per l'elevada participació i per la varietat i qualitat de les comunicacions presentades. Es van inscriure dos-cents vint professionals de centres i institucions públiques i privades de tot l'Estat espanyol i, encara que el congrés tenia caràcter nacional, va comptar amb la participació de restauradors d'Itàlia, Portugal, Argentina i Cuba.

En el congrés es van presentar vuitanta-quatre comunicacions repartides en deu grups de treball: conservació preventiva, formació de restauradors, materials inorgànics i estudis científics, paper, pintura de cavallet, escultura policromada, materials orgànics i tèxtils, retaules i pintura sobre taula, pintura mural i arts plàstiques actuals.

Com ja és habitual en aquest congrés nacional, en el moment de recollir la documentació acreditativa ja es van donar les actes publicades als participants. El fet de tenir les actes durant la reunió va permetre consultar les comunicacions abans de ser llegides i, d'aquesta manera, es va afavorir la participació i el debat a les sessions.

El congrés va ser el fòrum de presentació dels últims tractaments de conservació i restauració que s'han realitzat en els darrers anys sobre tota mena de patrimoni cultural. Alhora, va permetre donar a conèixer alguns estudis fets de la degradació de diferents obres i també la investigació de materials i procediments emprats durant els tractaments de conservació i restauració.

En el grup de treball sobre conservació preventiva es van presentar temes relacionats amb el control de l'entorn ambiental que rodeja les peces a les sales d'exposició i als magatzems. En el mateix grup també es va llegir una comunicació sobre la problemàtica específica que té el tema de la seguretat i la salut en les actuacions de conservació i restauració del patrimoni.

En les intervencions del grup de treball dedicat a la formació de restauradors es van exposar diferents projectes de conservació i restauració pensats per ser aplicats a la docència.

Dins del grup de treball sobre els materials inorgànics i estudis científics es van explicar alguns tractaments d'obres artístiques en pedra i de patrimoni arquitectònic. També es van incloure en aquest apartat les interven-

cions sobre materials arqueològics, tant als jaciments com al laboratori, i diferents estudis i anàlisis d'obres fetes amb materials de caràcter inorgànic com el ferro i la pedra.

Les comunicacions de conservació i restauració sobre llibres i tota mena de documents gràfics es van presentar dins del grup de paper i els tractaments de peces de fusta o de teixits van definir les intervencions del grup de materials orgànics i tèxtils.

El tractament de conservació i restauració de les obres artístiques representades amb les diverses tècniques pictòriques es van exposar en els grups dedicats a la pintura (escultura policromada, pintura de cavallet, retaules i pintura sobre taula, pintura mural). En aquests grups també es van llegir alguns estudis de degradació i temes relacionats amb la metodologia de treball i els criteris d'intervenció.

Per part dels organitzadors i col·laboradors lleidatans, el balanç final del XIII Congrés de Conservació i Restauració de Béns Culturals es va considerar molt satisfactori, perquè aquesta reunió, a més de potenciar el contacte entre els professionals que tenen cura del pa-

trimoni i de permetre l'intercanvi d'experiències, també va ser una bona oportunitat per donar a conèixer la feina de restauració que s'està portant a terme a Lleida.

La manera d'aconseguir aquest objectiu va ser, d'una banda, presentar comunicacions a alguns grups de treball i, de l'altra, organitzar visites guiades als tallers de les dues institucions lleidatanes on hi ha infraestructura i personal que treballen en conservació i restauració. Les dues institucions on es fa aquesta tasca són la Universitat de Lleida, amb el Laboratori d'Arqueologia, que està dedicat en bona part al tractament de materials procedents de jaciments arqueològics, i el Museu de Lleida Diocesà i Comarcal, amb un taller encarregat de la conservació i restauració dels fons del museu i especialitzat en el tractament de pintura sobre els seus diferents suports.

Carme Prats Darder

Laboratori d'Arqueologia
Universitat de Lleida
Plaça Víctor Siurana, 1
25003 Lleida